

МАТЕМАТИКА 1 - Први део

Испитна питања

2011/2012

Ф О Н

СПИСАК ПИТАЊА

1. Алгебарске структуре са једном бинарном операцијом
2. Алгебарске структуре са две бинарне операције
3. Матрице - појам и основне операције
4. Пермутације скупа $\{1, 2, \dots, n\}$
5. Појам детерминанте
6. Основна својства детерминанти
7. Разлагање детерминанте
8. Инверзна матрица
9. Ранг матрице
10. Векторски простори
11. Линеарна зависност и независност вектора у векторском простору
12. База и димензија векторског простора
13. Крамерове формуле
14. Кронекер-Капелијева теорема
15. Гаусов алгоритам
16. Скаларни производ вектора
17. Векторски производ вектора
18. Мешовити производ вектора
19. Раван у простору
20. Права у простору
21. Међусобни положај праве и равни
22. Нека својства скупа реалних бројева
23. Функције - основни појмови
24. Кардинални бројеви
25. Пребројиви и небројиви скупови

МОГУЋИ САДРЖАЈ ПИТАЊА

Алгебарске структуре са једном бинарном операцијом

1. Дефинисати појмове: бинарна операција, групоид, полугрупа (семигрупа), неутрални елемент групоида, инверзни елемент за неки елемент групоида, група.
2. Доказати теорему о јединствености инверзног елемента.
3. Навести неколико примера група.

Алгебарске структуре са две бинарне операције

1. Дефинисати појмове: бинарна операција, полугрупа (семигрупа), Абелова група, дистрибутивност једне операције у односу на другу.
2. Дефинисати прстен, тело и поље.
3. Доказати да у прстену $(S, +, \cdot)$ важи $x \cdot 0 = 0 \cdot x = 0$ за свако $x \in S$.

Матрице - појам и основне операције

1. Дефинисати појмове: матрица, подматрица, сабирање матрица, множење матрице скаларом, множење матрица, транспоновање матрице.
2. Доказати да је $(S, +)$ Абелова група ако је S скуп свих матрица истог типа.
3. Доказати да је $(S, +, \cdot)$ прстен са јединицом ако је S скуп свих квадратних матрица истог типа.

Матрице - појам и основне операције

1. Дефинисати појмове: матрица, подматрица, сабирање матрица, множење матрице скаларом, множење матрица, транспоновање матрице.
2. Навести својства операције транспоновања матрице.
3. Доказати да је $(S, +, \cdot)$ прстен са јединицом ако је S скуп свих квадратних матрица истог типа.

Пермутације скупа $\{1, 2, \dots, n\}$

1. Дефинисати појмове: пермутација скупа $\{1, 2, \dots, n\}$, иверзија пермутације из скупа P_n , парна пермутација из скупа P_n , непарна пермутација из скупа P_n , инверзна пермутација.
2. Формулисати теорему о инверзијама међусобно инверзних пермутација.
3. Доказати да пермутација мења парност ако два елемента замене места.

Појам детерминанте

1. Дефинисати детерминанту квадратне матрице реда n .
2. Написати према дефиницији из 1. све сабирке за случај $n = 3$ и навести Сарусово правило.

3. Доказати да је $|A| = \sum_{\tau \in P_n} (-1)^{Inv(\tau)} a_{\tau_1 1} a_{\tau_2 2} \cdots a_{\tau_n n}$.

Основна својства детерминанти

1. Дефинисати детерминанту квадратне матрице реда n .
2. Доказати да детерминанта мења знак ако две врсте замене места.
3. Доказати да је $|A^T| = |A|$.

Основна својства детерминанти

1. Дефинисати детерминанту квадратне матрице реда n .
2. Доказати да детерминанта мења знак ако две врсте замене места.
3. Доказати да је $|B| = \lambda|A|$ ако је B матрица добијена множењем једне врсте матрице A са λ .

Основна својства детерминанти

1. Дефинисати детерминанту квадратне матрице реда n .
2. Навести бар три својства детерминанти.
3. Доказати да је $|A| = |B| + |C|$ ако је $A = (a_{ij})$, $B = (b_{ij})$, $C = (c_{ij})$ и $a_{ij} = b_{ij} + c_{ij}$.

Разлагање детерминанте

1. Дефинисати детерминанту квадратне матрице реда n , као и појмове: минор, кофактор.
2. Формулисати теорему о развоју детерминанте.
3. Доказати да је $\sum_{j=1}^n a_{ij} A_{kj} = 0$ за $k \neq i$.

Инверзна матрица

1. Дефинисати појмове: матрица, множење матрица, кофактор матрица, адјунгована матрица, инверзна матрица.
2. Доказати да је $A^{-1} = adj A / |A|$.
3. Навести и доказати нека својства инверзне матрице.

Ранг матрице

1. Дефинисати појмове: матрица, минор реда r , ранг матрице, елементарне трансформације.
2. Навести теорему о томе како елементарне трансформације утичу на ранг матрице.
3. Доказати да транспоноване матрице не мења њен ранг.

Векторски простори

1. Дефинисати појмове: поље, векторски простор, линеарна комбинација вектора $x_1, x_2, \dots, x_n$, линеал.
2. Дефинисати операције $+$ и $\cdot$ у скуповима $\mathbb{R}^n$, $\mathcal{P}_{\leq n}$ и $\mathbb{R}^{\mathbb{R}}$ тако да се добију векторски простори.
3. Доказати да је $(M_{m \times n}, +, \cdot)$ векторски простор ако је $+$ операција сабирање матрица, а $\cdot$ операција множења матрице реалним бројем.

Линеарна зависност и независност вектора у векторском простору

1. Дефинисати појмове: векторски простор, линеарна комбинација вектора, линеарни омотач, линеарна зависност вектора, линеарна независност вектора.
2. Навести један потребан и довољан услов за линеарну зависност вектора $x_1, \dots, x_n$.
3. Доказати наведено тврђење из 2.

База и димензија векторског простора

1. Дефинисати појмове: Абелова група, векторски простор, линеарна комбинација вектора, линеал над скупом $\{x_1, \dots, x_n\}$, линеарно зависни вектори, линеарно независни вектори.
2. Дефинисати базу и димензију векторског простора и навести пример базе у простору $\mathbb{R}^n$.
3. Доказати да сваки скуп од n линеарно независних вектора чини базу n -димензионалног векторског простора.

База и димензија векторског простора

1. Дефинисати појмове: векторски простор, линеарна комбинација вектора, линеал над скупом $\{x_1, \dots, x_n\}$, линеарно зависни вектори, линеарно независни вектори.
2. Дефинисати базу и димензију векторског простора и навести пример векторског простора полинома и једну базу тог простора.
3. Дефинисати координате вектора у некој бази и доказати да су координате коначнодимензионалног векторског простора у датој бази јединствене.

Крамерова теорема

1. Дефинисати појмове: систем од m линеарних једначина са n непознатих, решење система, еквивалентни системи. Навести матрични и векторски запис система.
2. Формулисати Крамерову теорему.
3. Доказати Крамерову теорему.

Кронекер-Капелијева теорема

1. Дефинисати појмове: систем од m линеарних једначина са n непознатих, решење система, еквивалентни системи. Навести матрични и векторски запис система.
2. Формулисати теорему о базисном минору.

3. Формулисати и доказати Кронекер-Капелијеву теорему.

Гаусов алгоритам

1. Дефинисати појмове: систем од m линеарних једначина са n непознатих, решење система, еквивалентни системи. Навести матрични и векторски запис система.
2. Навести еквивалентне трансформације система.
3. Описати Гаусов алгоритам.

Скаларни производ вектора

1. Дефинисати појмове: вектор, збир два вектора, множење вектора скаларом, координате вектора, скаларни производ вектора.
2. Навести бар четири својства скаларног производа.
3. Доказати да је $\vec{a} \cdot \vec{b} = x_1x_2 + y_1y_2 + z_1z_2$ ако је $\vec{a} = (x_1, y_1, z_1)$ и $\vec{b} = (x_2, y_2, z_2)$.

Векторски производ вектора

1. Дефинисати појмове: вектор, збир два вектора, множење вектора скаларом, координате вектора, оријентација вектора.
2. Дефинисати векторски производ и навести његова основна својства.
3. Доказати да је

$$\vec{a} \times \vec{b} = (y_2z_2 - z_1y_2, -x_1z_2 + z_1x_2, x_1y_2 - y_1x_2)$$

ако је $\vec{a} = (x_1, y_1, z_1)$ и $\vec{b} = (x_2, y_2, z_2)$.

Мешовити производ вектора

1. Дефинисати појмове: скаларни производ вектора, векторски производ вектора, мешовити производ вектора.
2. Мешовити производ изразити помоћу координата.
3. Формулисати и доказати теорему о геометријској интерпретацији мешовитог производа.

Раван у простору

1. Написати векторски, општи, сегментни и нормалан облике једначине равни.
2. Навести све случајеве међусобног положаја двеју равни.
3. Известити формулу за одстојање тачке од равни.

Права у простору

1. Написати векторски, параметарски и канонски облик једначине праве.
2. Навести све случајеве међусобног положаја двеју правих.
3. Известити општи облик праве из канонског облика и обратно.

Међусобни положај праве и равни

1. Написати бар три облика једначине равни и бар три облика једначине праве.
2. Дефинисати угао између праве и равни и објаснити како се он може одредити.
3. Навести све случајеве међусобног положаја праве и равни и извести формулу за координате продорне тачке праве кроз раван.

Нека својства скупа реалних бројева

1. Дефинисати појмове: ограничен скуп ($y \in \mathbb{R}$), супремум скупа, инфимум скупа.
2. Формулисати *Аксиому супремума*.
3. Доказати да сваки непразан скуп у $\mathbb{R}$ који је ограничен одоздо има инфимум.

Функције - основни појмови

1. Дефинисати појмове: функција, сирјекција, инјекција, бијекција, композиција функција, инверзна функција.
2. Формуласти теорему о једнакостима које карактеришу инверзно пресликавање.
3. Доказати да за композицију функција важи асоцијативни закон.

Кардинални бројеви

1. Дефинисати појмове: партитивни скуп, бијекција, еквивалентни скупови, моћ скупа, бесконачан скуп.
2. Формулисати Кантор-Бернштајнову теорему.
3. Доказати да скупови A и $\mathcal{P}(A)$ нису еквивалентни ако је A непразан скуп.

Пребројиви и непребројиви скупови

1. Дефинисати појмове: еквивалентни скупови, пребројив скуп, непребројив скуп.
2. Образложити пребројивост скупа рационалних бројева из $(0, 1]$.
3. Доказати да је унија пребројиво много пребројивих скупова такође пребројив скуп.

Пребројиви и непребројиви скупови

1. Дефинисати појмове: еквивалентни скупови, пребројив скуп, непребројив скуп.
2. Образложити пребројивост скупа рационалних бројева из $(0, 1]$.
3. Доказати да је скуп $(0, 1)$ непребројив.